

ULRICH BECK VE DÜŞÜNÜMSSEL MODERNLEŞMENİN KRİZİ

Suat SOYDEMİR

Öğretim Görevlisi

Yalova Üniversitesi Çınarcık Meslek Yüksek Okulu

Yönetim ve Organizasyon Bölümü -Yerel Yönetimler Programı

Çınarcık/ YALOVA

E-posta: suatsoydemir@hotmail.com

Özet

Ulrich Beck, toplumsal değişmeyi üç aşamalı olarak ele almıştır. Modern öncesi, basit modernleşme ve düşününsel modernleşme. Düşününsel modernleşme iki aşamayı içinde barındırmaktadır. İlk aşama sanayi toplumundan risk toplumuna geçiş sırasında farklı şekillerde ortaya çıkan risklerin gün yüzüne çıkmadığı dönem. Risklerin yan etkilerinin var olduğu fakat farkına varılmadığı dönemdir. Sanayi modernliğinde riskler dışsallaştırılmıştır. Bu dışsallaştırma eylemi bir inanç haline gelmiştir. İkinci aşama ise Risklerin giderek büyümesi ve çeşitli sahalara yayılması ve sanayi toplumunun kendini risk toplumu olarak görmeye başlamasıdır. Modernlik içinde toplumun kendi yapılarını sorgulamaya başladığı bir süreçtir.

Anahtar Kelimeler: Ulrich Beck, Modernizm, Düşününsel Modernleşme

Alan Tanımı: Kamu Yönetimi – Modernleşme ve Değişim

ULRICH BECK AND REFLEXIVE MODERNIZATION CRISIS

Abstract

Ulrich Beck had handled the social change as three stages. Reflexive modernization, premodern and simple modernization. Reflexive modernization contains two stages in itself. The first stage is the period of risks were not come to light that ensued during the transition from industrial society to the risk society in different ways. This period is that exists side effect but, it is not realized. Risks have been externalised in industrial modernity. This externalism activity has become a belief. Also the second stage is the period, which has been growing of the risks and spreading of the risks to the various areas and industrial society starts to see itself as a risk society. The period is that the society starts to question their systems.

Key Words: Ulrich Beck, modernization, Reflexive modernization

JEL Code: Z19

1. GİRİŞ

Tarihi süreç içerisinde toplumlar ilkel toplumdaki tarım toplumuna, tarım toplumundan sanayi toplumuna, günümüzde ise farklı isimlendirmelerle beraber çoğunluğun kabul ettiği bilgi toplumuna geçiş şeklinde gelişim aşamalarından geçmiştir. Sanayi toplum süreci büyük çatışmalar ve yapısal değişimlerle birlikte batıda hayranlık ve övgülerle karşılanmıştır. Özellikle batı dünyası günümüzde sanayi toplumunun aşıldığı türünden görüşlerle beraber içinde buldukları durumu ve geçmiş kabulleri sorgulamaya başlamıştır. Modernleşme ile beraber toplumların ulaştığı son aşamada farklı tanımlamalar ve kuramlar ortaya çıkmıştır. Ulrich Beck sanayi modernliğinin bilinçsiz ve rasgele yaşandığını ifade etmektedir. Sanayi toplumunun devamında iki tür toplumun iç içe geçtiğini iddia etmektedir. Bu aşamayı risk toplumunun başlangıç aşaması olarak kabul etmektedir. Risk toplumu modernleşme sürecinde bir geçiş dönemini ifade eder. Fakat bazı düşünürler Beck gibi düşünmemektedir. Modernliğin dönüşüm süreci içerisinde olduğu genel kabul görmesine rağmen sürecin isimlendirilmesinde karşıt görüşler ortaya atılmıştır. Kimi düşünürler modernliğin yeni ve farklı bir sayfasının açılması gerektiği üzerinde dururken kimileri de modernlik çizgisinde ayrılmadan yeni yapılanmalarla gerçekleşebileceği görüşünü savunmaktadır. Lyotard, Jameson, Bell, Foucault, Baudrillard ve Touraine gibi düşünürlerin modernlikten ayrı yeni bir sürecin yaşanmaya başladığını savunmaktadır. Bu dönem postmodern, bilgi toplumu, tüketim toplumu, iletişim toplumu sanayi sonrası toplum gibi farklı şekillerde görmüşlerdir. (Hira, Şan, 2003:11) Habermas, Giddens, Beck gibi düşünürler yaşadığımız dönemi modernliğin devamı olarak değerlendirmişlerdir. İleri modernlik, bilinçli modernlik, ikinci modernlik, geç modernlik gibi tanımlamalarla modernliğin devam ettiğini savunmaktadırlar. Frankfurt okulunun en önemli temsilcisi kabul edilen Habermas “modernlik tamamlanmamış bir projedir” olarak görmektedir. Habermas modernlik içindeki yanlış uygulamaların düzeltilerek, aydınlanma düşüncesini yeniden gözden geçirerek modernliğin önünü açılacağı kanaatindeydi. Çünkü aydınlanma düşüncesinin bilgi birikimi insanın özgürleşmesi ve günlük yaşamın zenginleşmesi için vardır. (Harvey, 1997 :25)

Beck düşünümsel modernlik olarak adlandırdığı bu dönemde, geçmişte var olan risklerin çok daha farklı şekillerde ortaya çıkıp bütün toplumları tehdit etmektedir.

Küresel çapta bazı riskler, matematiksel olarak hesaplanamayan, maliyeti yüksek, yapay olarak üretilmiş ve zararlarını zengin-fakir tüm ülkelerin paylaşacağı bir dünyada toplum ve bireyler için çözüm yolu olarak belli bir gelişme süreci “kendi üstüne düşünen modernleşme” kuramını ortaya koymuştur.

2.BASİT MODERNLEŞMEDEN DÜŞÜNÜMSSEL MODERNLEŞMEYE

Beck , siyasallığın icadı isimli kitabında ilginç bir giriş yapar.Esasında kitabın adının “ ve” olmasını istemesine rağmen buna cesaret edemez. Nedeni ise Vassily Kandinsky'nin “ve” gibi başlığı olan garip bir denemesidir. Kandinsky, 19. yüzyıl ile 20. yüzyılı karşılaştırdığında 19. yüzyıla damgasını vuran sözcük “ya ya da” iken 20 yüzyıla ise “ve” sözcüğü hükmetmektedir. Çünkü 19.yüzyılda şu var; ayırma, uzmanlaşma,tek anlamlılığa ve dünyanın hesaplanabilir olmasına çabalama. 20 yüzyılda ise yanyanalık , çokluk,belli belirsizlik, bağlamın ve bağıntılığın sorgulanması, değişmece ve üçüncü yolu içermeye deneyleri, sentez, çift değerlilik vardır. İçinde bulunduğumuz dünyanın yegane konusu ve'nin bulanıklığıdır. Dünyamızın düzene elvedasıdır, taşkın kaotikliği beslediği iddialı birlik ümidi, kendini oluşturan öğeleri bir araya toplama çaresizliği, sınırları ve sınırsızlığı, sınırlara ilişkin giderek yayılan yanılısma ve bunun doğurduğu korku, bütün bunlar ve'nin içinde pusu kurmuş ve'ye çağırıyor. Dünyanın küreselliği “ve'den yanadır ve sınırları bile delmektedir silahlarla donatılmış. Bu durum önüne geçilmez bir nitelik kazanmasına yol açmaktadır.(Beck,2005:9-10)

Ve sözcüğünün ortaya çıkmasına iki sebep vardır. Çernobil kazası ve Berlin duvarının yıkılışıdır. Çernobil faciası ile küreselleşme, doğa, bilgi, uzmanlık, teknoloji, çevrebilim vb. olgular yaşamın her alanında tartışmaya açılır. Berlin duvarının yıkılması ise artık geri dönülmeyecek bir belirsizlik durumunun yani öteki'nin yok oluşunun miladı olarak kabul edilir.(Beck,2005:9-15) Nitekim Sovyetler Birliği'nin çöküşüne ilişkin olarak dönemin Amerika Birleşik Devletleri Başkanı George Bush'un da (1989-1993) açıklaması bu yöndedir. Bush yeni düşmanı belirsizlik, kestirememelik ve istikrarsızlık olarak tanımlar.(Bauman, 2005:107)

Ve'nin sorgulanmasının kolay olmayacağı aşikardır. Basit modernleşmede önceden belirlenmiş denetim uyumu düşünümsel modernleşmede sürekli sorgulanmalıdır. Sorgulama tüm toplumsal zeminde çok boyutlu olması gerektiğinin zorluğu ile karşı karşıyadır. Bu nedenle Beck, modernleşme kuramının daha net anlaşılabilmesi için diğer modernleşme kuramları ile

bağlantısının kurulması önermektedir. “ Kuram kuran bir düşünce olarak “ düşünümsel modernleşme” sözcüğü, rakiplerinin oluşturduğu halkaya eklenmeli, yani Max Weber, Simmel, Durkheim, Max Parsons, Foucault, Habermas, Luhmann’dan tutn da Giddens, Bauman ve bir çok başkalarının modernleşme kuramlarıyla tartışmaya girerek kesinlenmeli, hataları belirginleştirilmeli, görecelendirilmelidir. Kısaca bu kuramların karşısında kendini kabul ettirebilmelidir” (Beck,2005:13-14) Çünkü düşünümsel modernleşme bir umut çağı, çözümler cenneti değildir.(Beck,2005:89) Modernleşmenin sanayi modernleşmenin kendisi üzerine uygulanmasıdır.

Beck, bilinçli modernleşmenin iki aşamayı içerdiğini vurgulamaktadır. İlk aşama sanayi toplumundan risk toplumuna geçiş sırasında farklı şekillerde ortaya çıkan risklerin gün yüzüne çıkmadığı dönem. Risklerin yan etkilerinin var olduğu fakat farkına varılmadığı dönemdir. Sanayi modernliğinde riskler dışsallaştırılmıştır. Bu dışsallaştırma eylemi bir inanç haline gelmiştir. İkinci aşama ise Risklerin giderek büyümesi ve çeşitli sahalara yayılması ve sanayi toplumunun kendini risk toplumu olarak görmeye başlamasıdır. Modernlik içinde toplumun kendi yapılarını sorgulamaya başladığı bir süreçtir. (Çuhacı,2004:94) Başka bir ifade ile sanayi modernitesinin çözülmesi ve bu çözülme durumunda geleceğe dair öngörüye sahip olunamayışıdır.

Bilinçli modernleşmenin merkezinde yer alan kavram öz eleştiri ve eleştirel bakıştır. Düşünümsel olması kendi üzerine düşünme ve var olan tüm yapıların eleştiri süzgecinden geçirilmesidir. Beck’e göre modernleşme ile düşünümsel modernleşme arasındaki en önemli ayrım “bilinç” kavramında gizlidir. Sanayi toplumunda risklerin bir takım belirsizlikleri de beraberinde getirmesi bilgi ve bilinç kavramlarını ortaya çıkarmıştır. Risk toplumu çağında bilgisizlik, bireyleri ve toplumları teknolojik, bilimsel, endüstriyel ilerlemelere müdahaleden ve eleştiriden yoksun bırakacağı için tehlikelidir. Aşırı bilginin ve bu bilginin sorgusuzca kullanılması en az bilgisizlik kadar kötü ve tehlikelidir. Esasında sanayi toplumunun en önemli sorunu da buradadır. Aşırı bilgi ve bilinçsiz kullanımı toplumları ve çevreyi felakete, geri dönüşü olmayan tehlikelere götürmektedir.Çünkü sorgulama,eleştirime, düşünme ve mantık süzgecinden geçirmeye fırsat vermeden bir ilerleme düşüncesi hakimdi. Beck bunu bilinçsizlik kavramı ile belirgin hale getirmektedir. Bilinçsizlik modernliğin bir kusurudur. Bilinçsizlik” bilginin belirsizliği, hatalar ve yanlışlar, risk kavramının yanlış anlaşılması, bilme isteksizliği” (Beck, 1999:31-32) şeklinde tanımlayan Beck bilinçsizliği, bilgisizliğin kaynağı olarak görmektedir.Fakat bilinçsizliği ve bilgisizliği potansiyel bilgi olarak görmektedir. Çünkü bilmemek bilmenin

temelini oluşturuyor. Sonuç itibarıyla düşünümsel modernlik işte bu bilinç ve bilgi halinin keşfidir. Var olan modernleşmenin bilinçsiz boyutlarını gözler önüne sererek gereken bilginin ortaya çıkmasını sağlamaktır.

İçinde bulunduğumuz dönem modernliğin sonu değildir, başladığı dönemdir. Gözden geçirilmiş bir bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, yeni toplumsal hareketler, bilimin eleştirisini modernleşmenin bir parçasıdır.(Beck,1992:9) sanayi toplumunun ortaya koyduğu her türlü yenilenmelerin eleştirisidir düşünümsel modernleşme. Çünkü sanayi toplumunda ortaya konan her yenilenme biraz daha sanayileşme bırakmaktadır ve bilinçten yoksundur. Bu nedenle siyasallık da dahil olmak üzere bilim, teknoloji, çevre tehdidi, sefalet, genetik mühendislik, nükleer ve kimyasal teknoloji gibi pek çok alanın sorgulanıp gözden geçirilmesi gerekmektedir. Yapılan tercihler gözden geçirilmez, sonuçları düşünülmez, bilinçli ve mantıklı bir bakış ile incelenmezler ise büyük tehlikelerin sınırları ile karşılaşılacaktır. Diğer bir ifade ile risk toplumunun meydana getireceği sonuçlarla yüzleşmeye devam edecektir.

Beck' göre bu sorgulama yapılırken basit ve düşünümsel modernleşme arasında temelde üç farklı boyut bulunduğunu ifade eder. Birincisi toplumsal sınıfların kültürel ön- koşullarını toplumsal eşitsizliklerin bireyselleştirilmesi aracılığı ile çözülmemeye uğratarak devralır. “ Yapayalnız bir fakirlik. Aile- beraberlik, yakınlık,samimiyet ve sevginin modernliğin ıssızlığındaki yuvası bir hilkat garibesine dönüşüyor.Birçok insanın umudu , iktisadi büyüme ve iş güvencesinin kesin olarak sağlanması yönündedir.” (Beck,2005:59) Çıkar grupları arasındaki mücadele yerini konu merkezli kitle-iletişimsel kamuoyuna odak olan, gezginci alan gezginci bir çatışmacılığa terk eder. İkincisi işlevsel ayrımlaşma sorunu işlevsel koordinasyon şebeke oluşturma,uyumlaştırma, sentez vb. sorunlarla ikame edilir. Ya ya da'yı devre dışı bırakır. Üçüncüsü çizgisel rasyonelliğin basit modernleşme içerisinde kurumların ayrışmasını ifade eder. Çizgisel rasyonellik aklın sınırsızlığa ve mükemmelliğe gidişini göstermesinin sıkıntılarını yaşamaktadır. Alternatifi olmadığı durumlarda var olanların kendilerini besler. (Beck:2005:77-80) Bonss, Aydınlanma diyalektiğinde çizgisel rasyonelliğin gittikçe kendini kusursuzlaştırıp, özneyi tümüyle hakimiyet altına alması karşısında öz düşünümsel yoldan durdurulamayacağını iddia eder.

3.RİSK TOPLUMU KURAMI

Beck'in risk toplumu yaklaşımını ilk olarak Risk Society-towards a New Modernity isimli çalışmasında ortaya koymuştur. Siyasallığın icadı çalışmasıyla risk toplumu ve sanayi toplumu arasındaki farklılıkları mantıksal düzlemde ortaya koymaya çalışarak risk toplumu kuramını genişletmiştir. Böylelikle risk tartışmalarını sosyolojinin ilgi alanına sokmuştur. "Risk toplumu söylemi makro söylemsel bir analizdir. En genel anlamıyla sanayi toplumunun risk toplumuna dönüştüğünün kuramsal bir açıklamasıdır. Bu açıklamaların tartışma zemini ise modernlik üzerine yapılan tartışmalardan beslenmektedir.Risk ise modernlik üzerine yapılan bu tartışmaların dönüştürücü anahtar kavramıdır." (Yılmaz,2010:41)

Risk toplumu sanayi toplumunun gelişiminin sonucunda ortaya çıkmıştır.Buna göre modernleşme sürecinde ortaya çıkan risklerin önceki yüzyıllardaki risklerden farklı olduğunu belirtmiş, kuramının temelini oluşturan günümüz riskleri inceledikten sonra risk toplumu kuramını ortaya atmıştır. Beck'e göre modernleşme kendi başına buyruk bir hale gelmiştir. Fakat kendini yenileme sürecine girmiştir. Sanayi modernliğin eskime sürecinin yeni yüzü risk toplumdur.

Modern toplum kendini yenileme sürecinde toplumsal, ekolojik ve bireysel riskler giderek artmış ve sanayi toplumu denetim ve emniyet kurumlarının etki alanından çıkmaya başlamıştır. Çünkü sanayi modernliği, uzmanlaşmış, tek amaçlık ve dünyanın hesaplanabilirliği kavramları merkezinde oluşturulmuş bir düşünme şeklidir. Fakat Ekolojik,kimyasal ve genetik mühendisliği ile ilgili risklerin meydana gelmesi belirlenen hesaplar dahilinde olmayıp karar verme aşamalarının sonunda meydana gelmiştir.(Beck,2005:9, 36-38) Meydana gelen tehlike ve tehditler doğa güçleri, tanrılar yada cinlere atfedilmeyip insanlığın kendi eliyle oluşturduğu kanaati hakimdir.Riskler dışarıdan gelen tehlikeler sonucu değil tamamen alınan kararlar sonucudur.(Beck , 1992: 183) 1755 Lizbon depremi sonrasında aydınlar bu depreme çare bulamayan tanrının yerine artık insanı oturtmuşlardır. Çünkü Tanrı'yı çaresiz gören aydınlanma düşüncesi insanın yapacakları ve tedbirleri ön plana çıkmıştır.(Akay,2000: 8-9)

Sanayi toplumunda karara bağlı üretilen tehlikeleri hem arttıran hem de meşrulaştıran bir anlayış hakimdir. Sanayi toplumları denetleyemedikleri tehlikelerin yaratıcıları ve meşrulaştırıcıları haline geldi. İşletme sahipleri aldıkları tehlikeli kararları sahiplenerek birbirlerinin en uzun süreli ve kalıcı düşmanı

haline gelmeleri ve risklerin sonuçlarının ortaya çıkaracağı tehlikeler karşısında kültürel değerlendirme ve algılama farklılıkları bulunması- kimilerinin gıdadaki zehri, kimilerinin de zehri gündeme getireni düşman olarak görüşü- risk toplumunun ortaya çıkışını hızlandırmıştır. Sanayi toplumunun temellerini sarsan, ortadan kaldıran, değiştiren öz tehditleri üreten toplumda ve gizil olarak bu süreçlerin ta kendileridir.(Beck,2005:34,40)

Bu süreçte risk toplumu seçilecek ya da vazgeçilecek bir seçenek olarak değerlendirilemez. Modernliğin gelişimi sırasında sorumluluk bilinci, güvenlik, denetim, zararları sınırlandırılması ve zararların paylaşımı konusunda ulaşılan düzeyi tehdit potansiyeli açısından yeniden belirleme görevi gündeme gelir. Tehlikelerin toplumca karara bağlanması, bu şekilde meşrulaştırılıp güvence alınabilirlik sınırını aşmaları, kişisel ,teknik ve bilimsel projelerin sigortalanamaz oluşu, uzmanlara bağımlılığın artması, belirsizliğin ortaya çıkışı modern toplumun önünde büyük sorunlar olarak durur. Modern toplumlar kendi sonuçları üzerinde yeterince düşünmedikleri için kendi modellerinin sınırlarıyla karşı karşıya gelir. (Beck,2005:36-37) Beck' e göre risk toplumu kavramı tam da bu aşamada devreye girer. Bu dönem üç alandaki değişimle kendini gösterir.

Birinci değişim alanı, modern sanayi toplumuyla doğa ve kültür kaynakları arasındadır. Modern sanayi toplumu, modernleşmenin kendini kabul ettirmesiyle birlikte tüketilip ayrıştırılan bu kaynaklara dayanarak oluşur. İkinci değişim alanı, toplum ile kendisi tarafından oluşturulan tehditler ve sorunlar arasındaki ilişkidir.bu tehditler ve sorunlar toplumsal güvenliğin temellerini aşarlar ve bilince çıktıkları ölçüde toplum düzeninin temel varsayımlarını sarsarlar. Üçüncü değişim alanı ise 20. yüzyılın sonlarına dek sanayi toplumu kültürünün her türlü tanımlama ediminin bizzat bireylerden beklenmesi ya da bireylerin sırtına yıkılmasına yol açmıştır. Beck 'e göre bu değişim sırasında iki ayrı toplum iç içe geçtiği bir süreçtir. "Toplumlar bir yandan sanayi toplumunun yapılarına ve kalıplarına göre kararlar alıp yaşarken diğer taraftan toplumdaki kurumlar,sistemler,risk toplumundan kaynaklı problemlerle yüz yüze gelmektedir." (Beck, 1994: 5) Toplumsal değişimin motoru sanayi modernliğindeki ereksel rasyonellik değil, yan etkilerdir. Sanayi toplumunda rasyonelleşme, gittikçe daha kusursuzlaştırır kendini ve özneyi hakimiyeti altına almaya çalışır. Bunun en önemli nedeni aydınlanma döneminin diyalektik anlayışıdır. Risk toplumunda ise değişim yan etkilerdir. Rasyonelleşmenin hesap edilmeyen , görünmeyen yan etkileri giderek toplumsal değişimi belirlemeye başlamıştır.(Akay,2000:8-9)

Beck, sanayi toplumu ile risk toplumu arasındaki farklılıkları risk kavramı üzerinden incelerken zenginlik ve risk üretimi üzerinde durmuştur. Klasik sanayi toplumunda zenginlik üretim mantığı risk üretim mantığına hakim olurken, risk toplumunda ise risk üretim mantığı zenginlik üretim mantığına hakimdir. Risk toplumunda zenginlik dağıtımı risk dağıtımına dönmüştür. Fakat zenginliğin hedef kitlesi en üst sınıf iken risklerin ise sınır tanımadan herkese yöneliktir.(Beck , 1992: 12-35) Ekolojik felaketler, nükleer kazalar ve savaşlar vb. gelişmeler düzenli ve rahat yaşam olanaklarına sahip olmayan toplumları da etkilemektedir. Bir anlamda risk toplumu sanayi toplumunun küresel boyuta dönüşmesidir. Beck, bu durumu dünya risk toplumu olarak görmektedir.

Beck, dünya risk toplumunda küreselleşen risklerin herkesi etkilemesini eşitsizlik olarak kabul eder. Zengin refah ülkeler ile yoksul ülkeler arasında risk etkileri olumsuz anlamda fark yoktur. Nimetlerin paylaşımında ise büyük fark vardır. Bu durum geliştikçe riskten etkilenenler ile bundan fayda sağlayan arasındaki düşmanca ilişkinin arttığıdır. Fakat üretilen riskler sanayi modernliğinde meşru kılınan “görünmez yan etkileri” birden bire görünmeye başladığında bumerang etkisi gösterecektir. Riskleri üreten , yaygınlaştıranlar ve fayda sağlamaya çalışanlar bir gün tehlikeler döngüsüne yakalanacaktır. Beck’in görüşü ile fail ve kurban er geç aynı kişi olacaktır. “ “görünmez yan etkiler”den sonra “görünmez ikinci yan etkiler” ortaya çıkar,sürekli sürekli bir kıvrım gibi birbirini izler, toprak zarar görür, hayvanlar ve bitkiler yok olur, erozyon tehlikesi artar,tehlikeler anne sütüne kadar ulaşır. Medyayı,parayı , mülkü etkiler. Toprak değer kaybeder. Malın değeri düşer ve ekoloji denge bozulur. Bu dönüşüm, işi yapan ve karar veren için de geçerlidir.” (Beck, 192: 37-38)

Sanayi modernleşmesi sürecinde risklerin kısıtlama olmaksızın üretilip kullanılması ile risklerle yaşamın kaçınılmaz zorunluluk halini almasını Beck “ risk kaderi” olarak tanımlamaktadır. Ona göre toksik kazalar ve zehirli atıklar, nükleer santraller,kimya, gen teknolojileri, kirlenmiş deniz vb. etkilenmemek mümkün değil. artık “ gölge krallık” bitmiştir. İnsanların faydasını gözeterek üretilenlerin riskli tarafları karanlıktan gün ışığına çıkmaktadır. Beck bu tür riskleri Görünmeyen yan etkiler olarak nitelendirmektedir. (Beck,1992:61) ormanların yok olması, suların azalması ,doğaya verilen zarar ve yıkım toksik kazalar artık görünen yan etkiler haline gelmiştir.

Görünür hale gelen risklerin oluşturduğu küresel çaptaki tehlikeleri Beck üç gruba ayırmaktadır. İlki zenginlik kaynaklı çevresel yıkım ve teknolojik ,endüstriyel

tehlikeler, (ozon tabakasının delinmesi, bölgesel su kıtlığı, sonuçları tahmin edilemez genetik mühendisliği gibi) , ikincisi yoksulluğun neden olduğu ekolojik felaketler ve teknolojik endüstriyel tehlikeler, (tropik yağmur ormanlarının ve türlerinin yok edilmesi, yoksul ülkelerin modernlikle beraber gelen kimya ve atom endüstrisinin karşısında politik ve kuramsal savunma gücünden yoksun olmaları, eşitsizlikler, barınma ve beslenme problemleri) , üçüncüsü de tehlikenin savaş ve savaş dışı durumlarda kullanılan nükleer, biyolojik, kimyasal kitle imha silahlarından gelmesidir. (Çuhacı,2004:66)

SONUÇ

Beck ,Düşünümsel modernleşme kuramı ile toplumsal yaşama bir biçimde müdahale etmek gerektiğini söylemektedir. Topluma müdahale etmek “toplumsal tarihin sonu” tezine bir karşı çıkıştır.(Beck:2005,55) Topluma müdahale etmek devrimsel bir tarzda olmayacaktır. Değişim ve yenilenme geçirmiş yeni bir toplum olduğunu vurgulamaktır. Beck buna “ katmerleşmiş modernleşme” adını vermektedir.(Beck,2005:68) Çünkü ikinci modernlik döneminde birincisinden farklı olarak bilincine varılmış bir modernlik sürecinde daha farklı seçimler yapma ve kararlar alma zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Şüphesiz bu dönem bir süreç içerisinde olacaktır. Bu süreçte devrimsel bir zihniyette olmayacağı gibi sanayi toplumlarının oluşumlarına göre hareket edilmeyecektir.bir anlamda geleneksel toplumsal formlarla olmayacaktır. Yeni toplumsal formları başka yapılar içerisinde aramaktır. Yeni formüller radikal bir modernlik, çok sesli bir siyaset ile çözüme ulaştırılmaya çalışılacaktır. Çünkü eski yöntemleri doğru olmadığı için tüm kurumların yeniden yenilenmesi gerekmektedir. “Basit modernleşme, yeniden-üreten aktör yapıları imgesini çizerken, düşünümsel modernleşme(teorisi) yapıları değiştiren aktörler imgesini taslak olarak sunar” (Beck,2005:91)

Genel olarak değerlendirildiğinde risk toplumu sürecinde ortaya çıkan riskler ve tehlikelerle ile baş etmenin yolu düşünen modernleşme ile olacaktır. Risk toplumunun ürettiği riskler, tehlikeler, tehditler ve bunların tüm toplumsal hayatı etkileyen yan etkileri karşısında bilinçlenme ancak düşünümsel modernleşme ile olacaktır. Fakat bunu yaparken en önemli prensipler: bilgilenme, bilgiyi doğru kullanma, eleştirme, sorgulama, kuşkulanma, yeniden düşünme, inceleme, soru sorma, gözden geçirme, karar sürecine katılım, çok seslilik, çoğulculuk ve siyasal alanın ateşleyici gücü olacaktır.

KAYNAKLAR

Akay, Ali,(2000) Cumhuriyet kitap eki sayı:518

Bauman, Zygmunt, Bireyselleşmiş Toplum, Çev: Y. Alogan, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2005

Beck, Ulrich, Siyasallığın İcadı, İstanbul: İletişim Yayınları,2005

Beck, Ulrich, Reflexive modernization, Cambridge Polity Pres, 1994

Beck, Ulrich, Risk society : Towards a New Modernity, London: Sage Publications,1992

Beck, Ulrich, World Risk Society , Cambridge: Polity Pres, 1999

Çuhacı, Ayşe, Ulrich Beck'in Risk Toplumu Kuramı, İstanbul Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2004

Harvey David , Postmodernliğin Durumu, çev. Sungur Savran, İstanbul, Metis yayınları, 1997,

Furedi, Frank, Korku Kültürü: Risk Almanın Riskleri, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2001

Hira, İsmail, Şan, Mustafa Kemal, “Sanayi Sonrası Toplum Kuramları”, Ulusal Bilgi,Ekonomi ve Yönetim Kongresi, 17-18 Mayıs 2003, 1-18

Lupton, Deborah, Risk, Routledge: London, 1999

Sennett, Richard, Karakter Aşınması, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 2010

Yılmaz, Cevdet, Risk Kapıyı Kırınca Kentlerde Yoksulluk, Dayanışma, Güven ve Güvenlik, İstanbul: Libra Yayınları, 2010.